België-Belgique
PB
9090 Melle1
3/6013

HEEMKUNDIGE VERENIGING

DE GONDE

jaargang 37 – 2009 nr. 3 driemaandelijkse uitgave issn 0770-0393

UITGEGEVEN IN SAMENWERKING MET HET GEMEENTELIJK MUSEUM MELLE

De Chiro te Melle bestaat dit jaar 70 jaar, ons hoofdartikel laat u meekijken in een stukje geschiedenis. Op de foto ziet u de vrijwilligers die begin de jaren 1960 in de Kruisstraat de lokalen voor de jongenschiro bouwden.

verant. uitgever: A. De Baets - Klinkerlaan 23 - 9090 Melle
kantoor 1 - Gemeenteplein 13 - 9090 Melle

Bestuur van de Heemkundige Vereniging De Gonde

ere-voorzitter:	Paul Den Haese, Geraardsbergsesteenweg 7, 9090 Melle – 09.252.17.65
voorzitter:	Daniël Lemmens, Schauwegemstraat 9, 9090 Melle - 09 252 40 87
ondervoorzitter:	Ginette Desmet, J.Van Crombrugghestraat 30, 9000 Gent – 09.223.97.87
	Oscar De Backer, Tuinstraat 71, 9090 Melle – 09.230.27.28
secretaris:	Noël Vanrolleghem, Kapellendries 32, 9090 Gontrode – 09.330.45.70
penningmeester:	Jan Olsen, Brusselsesteenweg 353, 9090 Melle – 09.252.42.60
conservator/ archivaris:	idem
ere-conservator/ archivaris:	August De Baets, Klinkerlaan 23, 9090 Melle – 09.252.19.20
bestuursleden:	Louise de Potter d'Indoye-van de Werve de Schilde, Brusselsesteenweg 190, 9090 Melle – 09.252.40.20
	Luc De Ruyver, Apostelhuizen 8A, 9270 Laarne (Kalken) – 09.345.47.88
	Marcel Smedts, Beekstraat 89, 9090 Melle – 09.252.29.70
	Rolande Van Heden, Kwatrechtsesteenweg 93, 9230 Wetteren - 09 366 28 00
	Françoise Verhoosele, Rollebaan 101, 9860 Oosterzele - 09 362 69 95
	André Vervust, Hof ten Dries 14, 9090 Melle – 09.252.32.07

Ruiladres

Gemeentelijk Museum, Archief & Documentatiecentrum
Brusselsesteenweg 393-395
9090 Melle

website : http://www.degonde.be
e-mail : info@degonde.be

Lid worden van de Heemkundige Vereniging De Gonde kan

door storting van minimum 7,5 € (gewoon lid)
door storting van minimum 15 € (steunend lid)

op bankrekeningnummer : 448-3586321-38
van de Heemkundige Vereniging De Gonde
p/a Brusselsesteenweg 393
9090 Melle

Leden en steunende leden ontvangen regelmatig ons tijdschrift "De Gonde", boordevol informatie over de geschiedenis van Melle en haar deelgemeente Gontrode.

Alle artikels worden gepubliceerd onder de verantwoordelijkheid van de auteur.
Overname van teksten enkel toegestaan na goedkeuring van de auteur en met vermelding van bron en auteur.

Woord vooraf,

De zomertentoonstelling **"Het ABC van een drukker in de marge"** in het Gemeentelijk Museum mocht rekenen op heel wat bijval van het publiek en tevens vele gemeende positieve reacties ontvangen van wie thuis is in de boeiende wereld van het bibliofiele boek. Onze heemkundige vereniging die medeorganisator was van deze expositie houdt eraan **Chris Schoonejans**, op basis van wiens werk het hier ging, van harte te danken voor zijn intense medewerking. Bovendien werd zijn optreden als gids doorheen deze tentoonstelling door talrijke bezoekers bijzonder gesmaakt.
Aan **onze langlopende projecten**, denken we maar aan **'de geschiedenis van de bloemisterijen te Melle'** en aan **'de kleine erfgoedelementen in onze gemeente'**, wordt in stilte, doch hard verder gewerkt. Verderop in dit nummer doen we **een nieuwe oproep**, deze keer om deel uit te maken van een werkgroep die zich wil bekommeren om **het plaatselijk funerair erfgoed**.
Mocht uw interesse eerder gaan naar de periode van **de eerste wereldoorlog**, specifiek dan **in onze eigen gemeente**, dan kan u zich eveneens verdienstelijk maken, want u weet dat in 2014 het honderd jaar geleden zal zijn dat ook hier te Melle de hel van deze eerste grote oorlog losbarstte. Met onze heemkundige vereniging wensen we bij deze herdenking eveneens onze schouders er onder te zetten. Geïnteresseerd? Neem contact op met **onze vereniging!**
De Chiro in Vlaanderen bestaat dit jaar 75 jaar en **70 jaar te Melle**, mede op aansturen van onze landelijke koepelorganisatie 'Heemkunde Vlaanderen vzw', besteden wij in dit nummer enige aandacht hieraan. Wist u overigens dat de oprichting van Kiro Congo (de Chiro aldaar) nauw verbonden is met de initiatiefnemer van de Chiro te Melle? Onze voorzitter zorgde voor een boeiend overzicht.
Norbert De Meyer, onze huisliterator en poëet, trok naar **de zee** en snoof wat lucht op die vroeger tot in onze contreien te genieten was. Paul Van Caeneghem werkte verder aan de vertaling van het **Oorlogsjournaal 1914-1918** van het College van de Paters Jozefieten te Melle, een geïllustreerd vervolg vindt u in een tweede deeltje verderop in ons tijdschrift.
Twee mensen die we genegen waren ontvielen ons, namelijk de dichter beeldhouwer **Chris Ferket** en E. H. Prof. em. **Paul-Petrus Bockstaele**. Chris Ferket, die ondermeer via onze heemkundige vereniging mee aan de wieg stond van het initiatief 'Kunst- en Vormingscentrum het Ovenveld' en door wiens toedoen her en der in Vlaanderen monumenten in de publieke ruimte staan die hier te Melle werden gecreëerd. Paul-Petrus Bockstaele, die te Melle werd geboren, priester werd gewijd en belangrijke functies uitoefende, o.a. in de universitaire wereld. Aan beide overledenen wijden wij een **in memoriam**.
Tot slot: geniet van de lezing van voorliggend nummer.

Jan Olsen

De Barabolmolen, een houten staakmolen, die in de omgeving stond van het kruispunt Gontrode Heirweg, Caritasstraat (Lindenhoek), deze foto dateert van eind de 19de eeuw en werd genomen door de onderwijzer Karel Lodewijk Van Hege (1830-1910). De Molenweg verwijst nog naar het bestaan van die molen, van de welke de geschiedenis teruggaat tot zeker half de 17de eeuw. Zie ook 'Bijdragen tot de geschiedenis van Melle' (A. De Baets, 1996) en 'Schoolstrijd in de 19de eeuw brengt de familie Van Hege naar Melle' (J. Olsen, De Gonde, 21ste jg. -1993- nr. 1).

Karel Tusschans, de superchiroman.

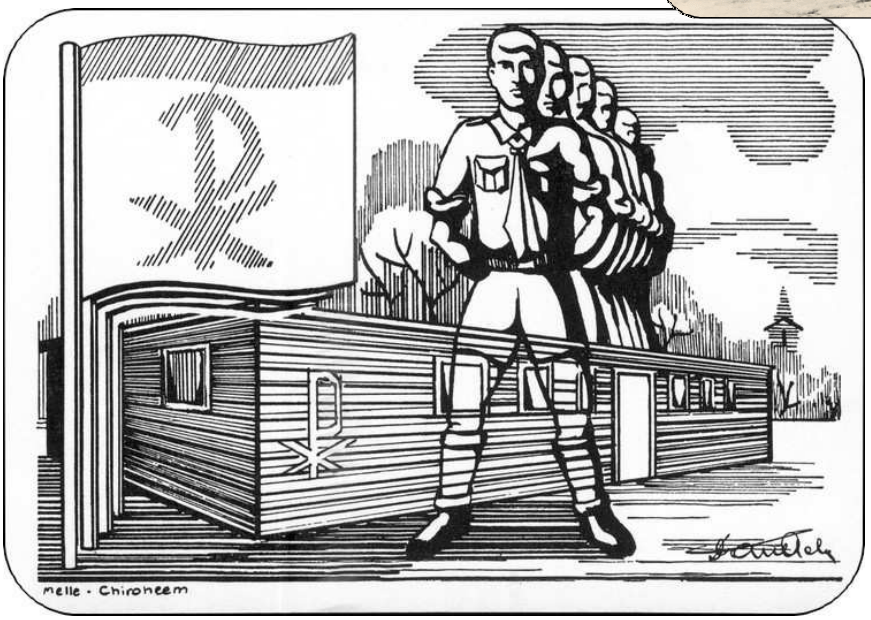

Pentekening: jongenschiro voor hun lokaal, op de achtergrond de Sint-Martinuskerk.

CHIRO FEEST

75 JAAR CHIRO VLAANDEREN
70 JAAR CHIRO SCHELDERING MELLE
60 JAAR KIRO CONGO
45 JAAR CHIRO GEERTRUI MELLE

door Daniël Lemmens

Chiro Feest

Vanuit Heemkunde Vlaanderen werden we aangespoord om aandacht te hebben voor Chirojeugd Vlaanderen die dit jaar haar 75-jarig bestaan viert. Bovendien stond dit jaar de Erfgoeddag in het teken van de Vriendschap, een thema dat nauw aansloot bij het jeugdbewegingsleven. Is dit niet het milieu bij uitstek waar vriendschapsbanden voor het leven worden gesmeed? Onze lokale Chiro, een vijftal jaren later ontstaan, vond ook heel vlug haar weg in die grote familie en was zelfs een voorbeeld voor de start van Kiro Congo.
Met als hoofdthema *"Chiro Feest"* werden dit jaar heel wat activiteiten georganiseerd: nationaal, gewestelijk en lokaal.
Zo startte het feestjaar reeds op 6 september 2008 te Gent waar een 3.000 leiders verzamelden. Daar begon ook een rondreizende *tentoonstelling* in de gebouwen van De Wereld van Kina.
Rond een aantal thema's kon men de wereld van de Chiro op een speelse, interactieve manier opnieuw beleven. Om de evolutie in de stijl te herkennen kon men ook genieten van filmfragmenten uit vroegere tijden.

Tijdens de *Denk-Meedag* op 8 februari van dit jaar kreeg men een terugblik op 75 jaar Chirogeschiedenis in het kader van het ontstaan van het Vlaamse jeugdwerk. Hierbij werd ook duidelijk de vraag gesteld: "Hoe kunnen we met die wetenschap de toekomst verzekeren?"
Een zeer volkse activiteit, die in Vlaanderen zowat 200.000 mensen op de been bracht , was ongetwijfeld *Olé Pistolé* op zondag 26 april. In Melle werd dit eveneens een groot succes. Op de terreinen van de meisjeschiro ontmoetten oud-chiroleden, oud-leiders, ouders en sympathisanten elkaar. Zij genoten van een reuzenontbijt met ovenverse pistolets, knappende broodjes, lekkere koffie of choco... en zoveel meer. Bovendien was er ook nog gezorgd voor passende animatie zodat het een echt familiefeest werd.
Op het einde van de vakantie ging *Krinkel* van start, het vijfjaarlijkse bivak voor aspiranten en leiders. Met 3.000 aanwezigen, 500 slaap- en 15 reftertenten werd het een drukke bedoening in de gewezen landloperskolonie van Merksplas. Er werd gezongen, gefeest, gediscussieerd ... en nagedacht over de toekomst. Hierop waren ook heel wat Melse leid(st)ers aanwezig.
Op het slotfeest van 28 augustus kon men genieten van een breed scala van groepen van a capella tot Milk Inc zodat het een echt mini-rockfestival leek. Een zeer gewaardeerde feestwens kwam vanuit de ruimte door astronaut Frank De Winne.

75 jaar Chiro in Vlaanderen, feest met Olé Pistolé!

Op lokaal vlak werd het herdenkingsjaar afgesloten met een feestelijke startdag op 26 september 2009 onder de titel 'Back to basics'. Op de terreinen, zowel van de jongens- als van de meisjeschiro konden de nieuwelingen zich uitleven met allerlei spelletjes. Bij Chiro Geertrui greep de sluiting plaats. Hierna vergastte jeugdauteur Marc De Bel het jonge volkje met heerlijke verhalen gevolgd door een mega tof kampvuur met braadworst, opgeluisterd door gezellige liedjes van Erik en Eric.

Ontstaan: van patronaten naar Chiro

De oprichting van de Chiro kunnen we niet vastpinnen op een bepaald tijdstip zoals de scouts gesticht werden door Baden Powel. Het is eerder een proces geweest dat zelfs in de tweede helft van de 19de eeuw reeds begon. Maar we kunnen evengoed zeggen dat er sprake was van de Chiro, zoals we die nu kennen, vanaf de tweede wereldoorlog.
In ieder geval lagen de patronaten aan de basis van de Chirobeweging. Wanneer de industrialisatie haar opgang maakte, vreesde de Kerk dat de volksjeugd het slechte pad zou kunnen kiezen. Daarom richtte ze de patronaten op die op zondag, naast ontspanning ook godsdienstige en andere vorming aanbood. Geestelijken, kloosterlingen, dames en heren van de burgerij, leden van de Sint-Vincentiusvereniging, werkten mee aan de uitbouw van dit jeugdwerk.
De eerste kenmerken van de Chiro waren hier reeds duidelijk aanwezig: parochiaal georganiseerd, spelend bezig zijn, inspiratie vanuit het geloof, alle jongeren welkom.
Er was nog geen sprake van een nationale vereniging. De meeste patronaten werkten onafhankelijk van elkaar en hadden een zeer verschillende aanpak, de ene al moderner dan de andere.
Met de komst in 1934 van E.H. Jos Cleymans, als secretaris van het Jeugdverbond van Katholieke Actie, kreeg het tijdschrift "Het Katholieke Patronaat" een nieuw kleedje en bracht radicale vernieuwing. Hij introduceerde nieuwe elementen zoals spelen in open lucht, de Christus-Koninggedachte, de banier met de Griekse letters Chi (X) en Ro (P), uniformen en kentekens. Algemeen wordt hij beschouwd als de stichter van de Chiro.

Etienne De Cuyper.

In zijn feestrede ter gelegenheid van 50 jaar Chiro in Melle, verwees gedeputeerde Etienne De Cuyper, de eerste groepsleider, naar de patronaten, in de volksmond patronage genoemd.
"Mijn jeugd is onafscheidelijk verbonden met de Chiro, met Chiro–Melle, gegroeid vanuit het Katholiek Patronaat van de dertiger jaren. Alhier opgericht en gestuwd door de Jozefiet Pater Clément. Patronaat en Chiro, de jeugdbeweging bij uitstek van de volkskinderen en volksjongens... Pater Clément -eigenlijk voor ons onvergetelijk!- de pater met méér dan een tikkeltje aristocratie en francofonie, had het reeds begrepen als hij vanuit het college de zogenaamde zondagsschool installeerde. Met veel succes overigens: vanuit de zondagsschool in de voormiddag, naar het patronaat, vanuit het patronaat naar de Chiro. Zo is het vergaan.".
Getuigen uit die periode wisten te vertellen dat in het patronaat hun ontspanning bestond uit: op de koer spelen, een wandeling maken, biljarten, domino of een ander gezelschapsspel spelen.
Men kon ook gebruik maken van de "boekerij" want die was gevestigd in hetzelfde gebouw.Er werd voorgelezen uit Pietje Bell, Jan Zonder Vrees... Meestal hoorde hier ook het bijwonen van de mis bij en kregen ze vaak als afsluiter een geestelijk woordje mee.
In het kader van de patronage was er ook de zondagsschool. Die werd gehouden, reeds van in het begin van de eeuw, door oudere leerlingen van het college. Dat bestond hoofdzakelijk in het bijwerken van wiskunde, Frans, Vlaams en catechismus. Op het einde van het schooljaar was er ook een prijsuitdeling in de feestzaal van het college waarbij de leerlingen van de zondagsschool optraden en hun prijs, geschonken door het Sint-Vincentiusgenootschap van de leerlingen van het college, in ontvangst namen.
Het was ook in die omstandigheden en in die sfeer dat jonge paters zich engageerden om zich bezig te houden met de jeugd van de parochie.

Groter, sterker, breder.

E.P. Fréderic De Wolf.

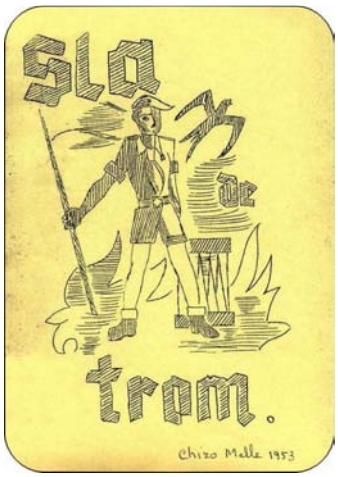

Het idee om "de kleine mannen bezig te houden", schuchter gestart in 1937, kreeg een meer georganiseerde aanpak vanaf 1939 onder impuls van vooral pater Clément en pater Fréderic De Wolf. Deze laatste zal later ook aan de basis liggen van het ontstaan van Kiro Congo, waar hij toen als missionaris verbleef. In het groepsblad 'Sla de trom' uit 1953 noemt Jozef Poppe de leiders Maurits Aendenboom, Fernand De Porre, Roger Temmermen, Georges Van Alboom en later aangevuld met Etienne De Cuyper en Frans Van Uffel als grondleggers van de Chiro te Melle. De eerste groepsleider werd Etienne De Cuyper, die als volwassene 20 jaar zonder onderbreking gedeputeerde was van de provincie Oost-Vlaanderen, bevoegd voor o.m. cultuur, landbouw en provinciale domeinen.Ook andere paters van het college hebben zich ingezet als proost of als medewerker voor de Chiro. Nu nog spreken oud-leden en oud-leiders met veel lof over pater Simon, Hildebrand, Willibrordus, Anselme, Raymond ...

Met een veertigtal jongens verzamelde men regelmatig in het Jeugdlokaal of op de koer van het H. Hartklooster in de Kloosterstraat. Wegens plaatsgebrek verhuisde men later naar het college. Hier kon het jonge volkje zich volledig uitleven. Men maakte er gebruik van leegstaande klaslokalen en kelders. Bovendien bood het college heel wat faciliteiten zoals een speelkoer, turnzaal en zwembad. Naast ontspanning werd er toen ook aan toneel gedacht, dit onder de leiding van pater Leonard, aalmoezenier van Steevliet en later algemeen overste van de paters Jozefieten. Menig stuk van Anton Van De Velde, o.m. Radijsje, werd toen opgevoerd.

Opvoering toneelstuk 'Radijsje'.

In de vijftiger jaren werd de Chiro als beweging verder uitgebouwd. Het was de periode waarin de Chiro sterk naar buiten trad met landdagen, bedevaarten, chiromales... De belijdenis stond centraal.

Velen zullen niet licht de eerste bedevaart naar Lourdes in 1953 vergeten met de vele moeilijkheden. Tijdens een staking in Frankrijk, zag men zich verplicht, met de durver pater Simon op kop, een treinwagon open te breken om de fietsen te kunnen nemen en zo hun calvarietocht verder te zetten. Het werd een bedevaart met gemengde gevoelens.

Midden de jaren vijftig begon de druk om het jonge volkje buiten de collegemuren te krijgen steeds maar zwaarder te worden.

Op kamp in Louise-Marie (1956),v.l.n.r.: Jackie Vandenheede, Julien Verhoeven, Pater Irené, Ward Temmerman, Pater Raymond, Ludger Ongenae, Paul De Bruyne en André Poppe.

We schrijven 1956 als in Melle de jonge priester Roger Verhaeghe onderpastoor wordt. Deze doorduwer nam de toen wat verweesde groep van 1957 onder zijn hoede en startte zijn zoektocht om voor de Chiro een onderkomen te vinden. Hij huurde van de N.M.B.S. een terrein van 4000m², gelegen tussen de Kruisstraat en de spoorweg. Hij trok op bedeltocht doorheen de gemeente, gesteund door het oudercomité.

Er werd de actie "Mijn vierkante meter grond voor Chiro Scheldering" gelanceerd.
In 1959, 20 jaar na het ontstaan van de Chiro, werd dan door vrijwilligers het eerste lokaal gebouwd voor een 80-koppige ledenschare. Het had 150.000 BEF gekost.
Bij de officiële opening was reeds driekwart van het geleende geld terugbetaald.
In een belangrijke toespraak op de landdag van 1961 werd de Chiro opengegooid. Nationale proost A.F. Peeters stelde dat de Chiro geen gesloten sardienenblikje mocht zijn maar als een theebuiltje smaak en kleur aan de omgeving moest geven. Het thema van dat jaar "Zie, ik maak alles nieuw" sloot daar wonderwel op aan.

Vrijwilligers werken het dak af van het lokaal van de Chirojongens, gelegen langs de Kruisstraat.

TOP 64, sfeerbeeld.

De eerste dertig jaar Chiro werd afgesloten met TOP 64. Meer dan 60.000 Chiroleden zakten af naar het Bosuilstadion te Antwerpen voor een spectaculair belijdenisfeest. Op indrukwekkende wijze demonstreerden leden en leiding in typische Chirostijl van toen: feilloze bruine en blauwe uniformen, honderden groepsbanieren, trompetgeschal en tromgeroffel, massazang en dans.
Het was een hoogtepunt maar ook een keerpunt. Een tijd van vernieuwing: Tweede Vaticaans Concilie, studentenopstand, seksuele revolutie, afbrokkeling van de christelijke moraal, hippiecultuur...
Veranderingen in de samenleving brachten ook veranderingen in de Chiro teweeg: meer openheid en creativiteit, minder ideologisch, minder strikte programmaties, meer vrijblijvend aanbod, het verlaten van de soldateske stijl van uniformen en een gemengde werking kwam op gang.
In die jaren kende de Chiro in Melle een hoogconjuctuur met 140 leden. Het lokaal was te klein zodat een tweede lokaal moest worden gebouwd, met de medewerking van de vzw onder de leiding van Jan Tusschans. Dit viel samen met het 25-jarig bestaan van de jongenschiro.

Op datzelfde ogenblik startte de meisjeschiro in de vroegere lokalen van de jongens, de bijgebouwen van het H. Hartklooster in de Kloosterstraat. De grondleggers uit die beginperiode waren Miet en Marleen Neirinck, Anita Jacobs, Agnes Timmerman, Lieve Lippens, Rita De Vreese en Mimi Brondeel. Hun eerste gezamenlijk optreden was de geslaagde uitstap naar Top 64 te Antwerpen. In 1973 verhuisden de meisjes naar de Lindestraat waar de parochie een stuk grond ter beschikking stelde. Voor de oprichting van dit Chirolokaal organiseerde het oudercomité o.l.v. Jan Hugo Bral en proost Gerard Linthout een actie van renteloze lening, wat heel wat succes kende.

Het Jeugdlokaal, gelegen in de Kloosterstraat aan het toenmalig klooster H. Hart.

Leidstergroep 1966: v.l.n.r., Miet Neirinck, Lucie Temmerman, Monique Martens, Marleen Neirinck, Mimi Brondeel, Agnes Temmerman, Lieve Lippens, Rita De Vreese, Anita Jacobs en E.H. Gerard Linthout.

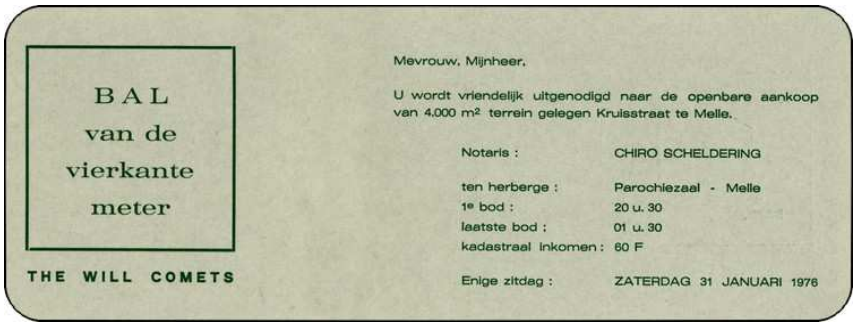

Midden de zeventiger jaren kregen de jongens- en meisjeschiro één structuur: Chirojeugd Vlaanderen v.z.w.. Hun bladen Licht en Gloed versmolten in 1976 tot Dubbelpunt, het leidingblad dat we tot op vandaag nog kennen. In datzelfde jaar kocht de Chiro de grond naast hun terrein aan van de NMBS en organiseerde hiervoor het 'Bal van de vierkante meter'.
Met de publicatie van het Aktieboek, na de landdag van 1978, werd de nieuwe Chirovisie voorgesteld. Etienne De Cuyper sprak in zijn vermelde feestrede van "Herbronning, heroriëntatie ook. Geen grondige make up of restauratie van traditionele waarden maar een tweede geboorte... Samen beweging maken die stijl, geest en werking grondig wijzigde.". De Chiro wilde voortaan een geloofs-, spel- en maatschappijbeweging zijn.
In de jaren tachtig zagen alle Vlaamse jeugdbewegingen hun ledenaantal drastisch verminderen. Ook de Chiro verloor 20.000 leden en een honderdtal groepen.
Met Krinkel in 1990, het nationaal leidingsbivak, braken betere tijden aan. Leiders en leidsters werden geconfronteerd met de drie Chirowaarden: graag zien, innerlijkheid (tegenover oppervlakkigheid en consumeren) en rechtvaardigheid.
De Chiro groeide uit tot een opener, meer pluralistische beweging en dit zonder de christelijke waarden te verloochenen.

Chiro leeft: werking en structuur

Op dit ogenblik telt Chiro Vlaanderen 95 000 leden, verdeeld in een 1.000-tal groepen, 73 gewesten en 10 verbonden. Elke provincie heeft één secretariaat met één beroepskracht, aangevuld met vrijwilligers en in Kipdorp Antwerpen huist het nationale secretariaat. Melle behoort tot het gewest Scheldekant en het verbond Roeland. Chiro Scheldering heeft een 100-tal leden en de meisjeschiro Geertrui 120. Volgens leeftijd worden ze ingedeeld in afdelingen met een specifieke naam, die in de loop van de geschiedenis heel wat veranderingen onderging. Op dit ogenblik spreekt men van sjamfoeters en tsjoepkes bij de 6- en 7-jarigen. De 8- en 9-jarigen heten reeds lang de speelclubbers. In die jongere afdelingen kan men zich vooral uitleven in de fantasiewereld van bosberen, prinsen, prinsessen, indianen en poppenkasten, tevens houdt men van spelletjes en plezante liedjes. De 10- tot 11-jarigen zijn de rakkers en kwiks terwijl de 12- tot 13-jarigen toppers en tippers heten. Die ravotten, trekken met de fiets er op uit, zijn creatief en houden van verkleedpartijen. Bij de ouderen van 14 en 15 jaar, de

kerels en tiptiens, gaat het er soms keihard tegenaan met pleinspelen. De oudsten, de aspiranten, die al eens moeten inspringen bij de kleinsten, houden wel van grote tochten met de fiets of per trein en houden van stevige babbels en discussies of een boeiende quiz of gezelschapsspel.
In de beginperiode van de Chiro werden andere benamingen gebruikt. Zo sprak men van jongknaap, knaap, burchtknaap en kerel. Het was nog de tijd van het strijdbare katholicisme waar men weerstand moest kunnen bieden aan de verlokkingen van de maatschappij, men moest een soldaat van Christus zijn.
Het dragen van uniformen, typisch voor een jeugdbeweging, heeft ook een hele evolutie meegemaakt. Het vroegste uniform, gegroeid uit de patronaten, bestond uit een donkerbruin hemd, een zwarte korte ribfluwelen broek en een oranje das voor de jongens, de meisjes droegen een blauwe overgooier. Dat uniform werd alleen gedragen bij officiële momenten: om naar de mis te gaan, tijdens de openingsformatie en tijdens het marcheren. Voor de gewone activiteiten werd aangepaste spelkledij aangetrokken.
In 1974 werd voor het eerst een nieuw uniform ingevoerd. De nieuwe ideeën van de zestiger jaren kregen ook in het uiterlijk van de beweging hun weerslag. De jongens droegen voortaan een beige hemd met een donkerbruine korte broek, de meisjes een gele blouse en een blauwe jeansjurkje met bretellen.
Tijdens de Krinkel van 1995 werd het huidige uniform (officieel: assortiment Chirokledij) geïntroduceerd: de rode T-shirt, de blauwe sweater met een rood logo en een blauw hemd voor jongens en meisjes, en een beige short of lange broek voor de jongens, een beige rok of broekrok voor de meisjes. Groepen en individuen konden hun eigen keuze maken, zonder dat het van boven af werd opgelegd.
Het Chirojaar startte in september met een startdag, zowel lokaal, gewestelijk als nationaal. Hierop werd de Chirovisie op de maatschappij ontvouwd en vastgelegd in een thema. In de beginperiode waren die thema's sterk christelijk georiënteerd met slogans als: *'Rooms en trouw', 'Zie ik maak alles nieuw', 'Hoera we bouwen', 'Draag door weer en wind onze vlagge', 'Samen sterk in droom en daad', 'Kamp met ons mee kameraad'*.
Later werd de toon meer maatschappij-kritisch en speelser verwoord: *'Zet het spel op stelten', 'Het kan anders', 'Geen vuiltje aan de lucht', 'Prik, veer, probeer', 'Niet zomaar een zondag', 'De vrede staat op het spel' ....*
Ikzelf ben nooit in de Chiro geweest. Ik ben een K.S.A.-produkt. Ik heb de Chiro leren kennen als leerkracht op school en als ouder van chirokinderen, later chiroleiders, wiens chiroverleden met foto's , verslagboeken, actieboeken, kaderberichten, Dubbelpunten en Tweetakten netjes ingepakt liggen op de ouderlijke zolder. Als ouder maak je een stuk chiroleven mee. Je moet op bezoek bij het klein- of grootkamp waar activiteiten worden georganiseerd voor ouders en bezoekers. Je krijgt vrienden over de vloer want ze moeten zich voorbereiden voor een groepsfeest of een uitstap. Als leider moet er overlegd en afspraken worden gemaakt en dat gebeurt niet alleen op de wekelijkse leiderskring op vrijdagavond (de ene verloopt al chaotischer dan de andere... volgens het verslagboek van de dienstleider). En dan die tussendoorse activiteiten: papierslag, appelsienenslag, taarten- en wijnverkoop, om geld in het bakje te brengen. Zonder nog te spreken van aspi- en andere fuiven, gewestelijke en verbondsfeesten.
De belangrijkste evenementen van het jaar zijn ongetwijfeld de groepsfeesten en het bivak of grootkamp.
Die groepsfeesten staan veelal in het teken van een thema. De voorbereiding vraagt heel wat inspanning. De kwaliteit van de opvoering is zeer verscheiden: de ene keer beter gelukt dan de andere keer..., maar de deelname en het enthousiasme van de kinderen is het voornaamste.

Toppers op kamp in Tannerelle (1979).

Het hoogtepunt van een Chirowerkjaar is het grootkamp. En dat moest grondig worden voorbereid. Maanden vooraf wordt een kampplaats gezocht. Het materiaal moet gebruiksklaar worden gemaakt en het vervoer geregeld. En dan de voorwacht met onverwachte problemen die moeten worden opgelost. En toch... Het zijn onvergetelijke dagen die vaak een levenlang bijblijven. Er wordt samengeleefd, gewerkt, gelachen, gebabbeld, op- en afgebouwd, ruzie gemaakt en dan weer bijgelegd, gezongen, gedanst, gediscussieerd. Er zijn ook momenten van rust en bezinning... waarbij oprecht gedankt en gebeden wordt.

Men kan er zich echt uitleven met denderende pleinspelen, sompige bekentochten, verrassende

zoektochten of nachtelijke sluipavonturen.
De familiale sfeer op zo'n kamp wordt nog verhoogd door de aanwezigheid van kookmoeders of kookouders. Wie kan ooit de figuren vergeten als Bertje Van De Weghe, die meer dan 20 jaar voor "haar mannekes" zorgde, bijgestaan door Lucie en Margriet.

Op kamp in Toril (1977) met de kookmoeders Bertje, Lucie en Margriet.

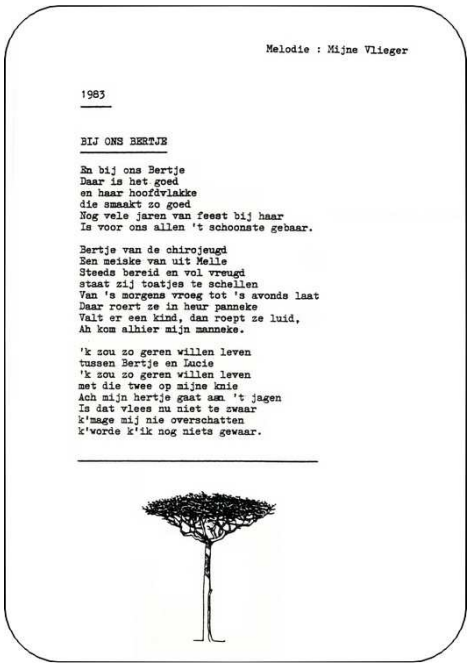

Melodie : Mijne Vlieger

1983

BIJ ONS BERTJE

En bij ons Bertje
Daar is het goed
en haar hoofdvlakke
die smaakt zo goed
Nog vele jaren van feest bij haar
Is voor ons allen 't schoonste gebaar.

Bertje van de chirojeugd
Een meiske van uit Melle
Steeds bereid en vol vreugd
staat zij toatjes te schellen
Van 's morgens vroeg tot 's avonds laat
Daar roert ze in heur panneke
Valt er een kind, dan roept ze luid,
Ah kom alhier mijn manneke.

'k zou zo geren willen leven
tussen Bertje en Lucie
'k zou zo geren willen leven
met die twee op mijne knie
Ach mijn hertje gaat aan 't jagen
Is dat vlees nu niet te zwaar
k'mage mij nie overschatten
k'worde k'ik nog niets gewaar.

Een ander hoogtepunt van "het rijke Vlaamse Chiroleven" waren de buitenlandse reizen die vanaf de jaren 1960 om de 4 jaar werden geprogrammeerd. Onvergetelijke belevenissen in Luxemburg, Nederland, Frankrijk, Spanje, Oostenrijk, Tsjechië, Italië... met verhalen om een heel boek te vullen.

Liedje voor Bertje uit 1983, op de melodie van 'Mijn Vlieger'.

Chiro Melle viert en herdenkt

Soms is het nodig even stil te staan, de werking te evalueren en een blik op de toekomst te richten. Uitstekende gelegenheden hiervoor zijn de feestelijke herdenkingen. Zo was dit het geval toen de jongenschiro 25 jaar bestond.
Op zondag 24 april 1964 had een feestvergadering plaats in het tweede nieuwgebouwd chirolokaal in de Kruisstraat. Toen heette de Chiro nog Sint-Martinus. Onder de genodigden noteerden we burgemeester Henri de Potter d'Indoye, schepenen Oscar Vandenbrande en Albert Vermaercke, gemeenteraadsleden Lucien Raes en Roger De Smet, pater Sylvère (overste van het college), pater Leonard (algemeen studieprefect van de Jozefieten), pastoor, zuster overste van de Vrije Meisjesschool en schoolhoofd Emiel Poelman van de gemeenteschool.

De eerste Chirovlag onder de naam Sint-Martinus Melle.

Leider Willy Hentzen verwelkomde de aanwezigen en dankte al de medewerkers bij de bouw van het lokaal: architect Piet De Vloed, de schrijnwerkers, gepensioneerden Jozef Raes en Edmond Leenesonne en de arbeiders van de K.W.B. en de Sint-Rafaëlsgilde. Een speciaal woordje van dank ging ook naar het gemeentebestuur en het oudercomité voor hun morele en financiële steun.
Groepsleider Michel de Roek gaf de historiek van de Chiroafdeling, waarna oud-groepsleider Etienne De Cuyper de feestrede hield en hierin hulde bracht aan proost E.H. Roger Verhaeghe en de leiders. Pastoor Raphaël De Craene zegende vervolgens het nieuwe gebouw in, waarna een achttal aspiranten hun belofte aflegden. Tot slot had een korte receptie plaats. In het lokaal was ook een tentoonstelling te zien van knutselwerkjes die de Chirojongens gemaakt hadden o.l.v. hun leiders Lucien Aelbrecht, Ludwig Van Kauter, Johan Hentzen, Johan De Roeck, Antoine Botte, Erwin Van De Velde, Ivan Langerock, Paul Neirinck, Michel De Roek en Willy Hentzen.

Chiro Scheldering en Chiro Geetrui, n.a.v. hun 50-jarig en 25-jarig bestaan in stoet naar het gemeentehuis.

Groots opgezet was de viering van 50 jaar Chiro Scheldering en 25 jaar Chiro Geertrui. Men richtte hiervoor een stuurgroep op met als voorzitter André Poppe en als secretaris Antoine Botte met een aantal subgroepen, telkens met een verantwoordelijke: subgroep Tentoonstelling (Frank Merrie), academische zitting (Jurgen Botte), Familiefeest (Eric Van Steendam), Volksfeest (Lucien Aelbrecht), financiële coördinatie (Filip Van Lookeren). Het werd een overdonderend succes. Op vrijdag 29 september 1989 werd gestart met een luchtige praatavond o.l.v. Herman Bral. Hierbij liet men 50 jaar Chiro passeren aan de hand van interviews met spelers uit elke generatie. Tussendoor zorgden de Jonkmans Eric Vervaet, Guy De Vos, Luc Van Oost en Eric Boddaert voor de nodige ontspanning, gevolgd door een streekbier- avond.

Ontvangst op het gemeentehuis n.a.v. 50 jaar Chiro Scheldering en 25 jaar Chiro Geertrui.

De volgende avond stond Johan Verminnen en Tars Lootens op het programma waarna een dansfeest de avond besloot. Het orgelpunt kwam op zondag met een jubileummis gecelebreerd door pastoor Gustaaf Van Damme, bijgestaan door de oud-proosten E.H. Gerard Linthout, E.H. Roger Verhaeghe en pater Overste Raymond. Tijdens de misviering werd de nieuwe vlag gewijd. Bij het buitengaan trokken de 2 Chirogroepen, Geertrui en Scheldering, veelkleurige linten open die in parapluvorm tot beneden reikten. Met de politie, de fanfare en paarden van manège De Lathouwer voorop trok de stoet naar het gemeentehuis. Na de verwelkoming door de groepsleid(st)er Sabine Bondroit en Frank Lemmens sprak gedeputeerde van onze provincie en eerste groepsleider van Chiro-Melle, Etienne De Cuyper de feestrede uit.
Hij bracht een historisch overzicht van Chiro-Melle in het kader van Chiro-Vlaanderen met heel persoonlijke accenten. Namens de nationale leiding voerde Jan Van Hee het woord. Hij wees er vooral op dat, naast het gezin en de school, de jeugdbeweging het derde opvoedigsmilieu is waar kinderen en jongeren gevormd worden. Als herinnering aan deze dag werden herdenkingsschalen door schepen Alain Callebaut en burgemeester André Maton overhandigd. Het geheel werd opgeluisterd door een Chirokoor van oud-leiders o.l.v. Luc Vervaet. Tot slot bracht André Poppe de toast uit als inleiding op de receptie. Daarna trok de feeststoet naar de Kruisstraat waar men kon aanschuiven aan een heerlijk Breughelmaal. Op de terreinen en in de tenten werd een echt volksfeest gehouden (wandelzoektocht, ballonwedstrijd, volksspelen en het oplaten van een warme luchtballon). Men kon ook een kijkje nemen op de verzorgde tentoonstelling met albums, dia's en oude films.
Toen Chiro Geertrui 40 jaar en Chiro Scheldering 65 jaar bestond, wilde men dat niet zomaar laten voorbijgaan.
Op 24 en 25 september 2004 vierde men dan bij die gelegenheid de “Hellevuurfeesten”. Dit startte op vrijdag met een streekbierenavond, gevolgd door een optreden van Marino Punk. 's

Anderendaags begon het programma met lekker eten: warme beenhesp aan 't spit. In de namiddag ontving men de jongste spruiten van 6 jaar want het was startdag geblazen. Tijdens het officieel verjaardagsmoment werden enkele toespraakjes met dankbetuigingen gehouden en overhandigde men een grote cheque aan Poverello Gent, gevolgd door een gezellige receptie. 's Avonds kregen we het optreden van de groep Bezoir en The Dill Brothers met een openluchtfuif. In de gebouwen van Schorpioen was een prachtige foto-, film- en diatentoonstelling te bekijken.

Kiro Congo en Melle

Sommigen zullen misschien de wenkbrauwen fronsen wanneer ze dit lezen en zich afvragen: "Wat heeft Chiro-Melle te maken met Congo?". En toch...
Een van de stichters van de Chiro in Melle, pater Frederik De Wolf, is ook een van de grondleggers geweest van Kiro Congo. Zoals men weet zijn de eerste overzeese Chirogroepen opgericht door Vlaamse missionarissen. Ze namen het Chiroconcept mee naar landen als Congo, Ghana, Zuid-Afrika, Filippijnen …

KIRO (Congo).

In de Sint-Jozefsbode, het tweemaandelijks tijdschrift voor Apostolaats- en Missiewerken van de Paters Jozefieten in België, Engeland en Congo, verscheen in 1958 een artikel van pater Frederik met als titel "Inlandse Chiro". Hierin schreef hij: "Het is nu tien jaar geleden dat ik in Mweka de eerste Chirogroep voor zwarten in Congo begon. Er is geen sprake hierover veel tamtam te maken, daar het pionierswerk hier dagelijks brood is. Wat ik echter nooit had durven verwachten, is de vlugge ontwikkeling van de Chirojeugd in Congo. Verder deelde hij mee dat "samen met Zeereerwaarde Heer Peeters, algemeen proost van de Chirobeweging in België, op hun studiedagen in Luluaburg, de structuur van de Congolese Chirojeugd vastgelegd werd op algemeen, provinciaal en vicariaal plan. De Chirojeugd heeft nu overal hetzelfde uniform als dat in België.". Pater Willibrordus, die ook aan de wieg stond van Chiro-Melle, verbleef 36 jaar in Congo en bekleedde er belangrijke functies. Op dit ogenblik is hij aan de voorbereiding van een werk bezig over Congo in verband met hun 50 jaar onafhankelijkheid en 80 jaar werking van de Jozefieten aldaar. Hierin bestempelt hij pater Frederik als "fondateur de la Kiro".

KIRO (Congo).

De Chiro is ook lid van FIMCAP, een internationale organisatie van jeugdbewegingen over de hele wereld. Om de 3 jaar gaat Chiro Vlaanderen een partnership aan met een overzeese jeugdbeweging om steviger banden te smeden onder de vorm van een uitwisseling. Na een partnership met Chili, Zuid-Afrika en Litouwen kwam in 2008 Congo aan de beurt onder de naam "UMOJA", wat in het Swahili 'eenheid' betekent. De eerste stap bestond er in dat 12 Vlaamse leid(st)ers naar Congo gingen om het land en vooral de jeugdbewegingen beter te leren kennen. Onder hen was een Melse leidster, namelijk Lies Vandenheede. In haar verslag hierover schreef ze: "Kiro Congo doet denken aan de Chiro van bij ons decennia terug.
Er is nog discipline, de formatie, het groeten van de vlag, de uniformen, de symbolen, de tekens en de infoboekjes. De Kiro staat nog duidelijk in het teken van de Kerk met een priester aan het hoofd.". De tweede stap was voorzien in de voorbije augustusmaand.
Twaalf Congolese leid(st)ers zouden ons land bezoeken en deelnemen aan allerlei activiteiten. Zo zouden twee leiders meegaan op kamp naar de Ardennen en vervolgens hun impressies komen vertellen op een bijeenkomst, georganiseerd door Gros (Gemeentelijke Raad voor Ontwikkelingssamenwerking) Melle. Helaas is dat niet kunnen doorgaan daar de Congolezen op het laatste moment geen visum kregen. Blijkbaar was er administratief iets misgelopen.

Tot slot

De geschiedenis van de Chiro is het verhaal van een zeer verscheiden minimaatschappij, een afspiegeling van onze gemengde wereld. Geen enkele andere jeugdbeweging is zo gedifferentieerd: van kleine man tot grote industrieel, van non-conformist tot gearriveerde burger. De Chiroleden komen uit alle lagen van de bevolking. En dat maakt haar sterkte uit (misschien ook haar zwakte).
In Vlaanderen en zeker in onze gemeente heeft de Chiro zeer waardevolle figuren geleverd die een

rol hebben gespeeld (en nog spelen) op sociaal, cultureel, economisch, politiek en religieus gebied. In de besturen van onze organisaties vinden we leden en oud-leiders van de Chiro terug die hun stempel drukken op het maatschappelijk leven leven van onze gemeente.
75 jaar is Chiro actief in Vlaanderen. 70 jaar kleuren Chirokinderen en -jongeren op zondag de Melse straten, pleinen, bossen en weiden. 70 jaar is er ook sprake van vrijwillige inzet van de Melse jeugd voor de Melse jeugd en met een positieve relatie met de parochie, de gemeente en de vele Melse verenigingen.
Inzicht in de wordingsgeschiedenis van Chiro Vlaanderen en Chiro Melle dwingen respect af voor de stichters en voorgangers. We moeten eerbied hebben voor de ideeën die aan de grondslag lagen van hun enthousiasme. Vandaag lijken bepaalde traditionele gewoontes soms oubollig en voorbijgestreefd. De uitdaging van de huidige generatie bestaat hierin een hedendaagse invulling te geven aan traditionele dingen.
In 2014 zal het 75 jaar zijn dat Chiro Scheldering en 50 jaar dat Chiro Geertrui bestaat. Dit moet een herdenking worden die alle andere vieringen overtreft. Misschien is dit een uitstekende gelegenheid om een jubileumboek met de volledige geschiedenis van Chiro Melle samen te stellen. Wie neemt deze uitdaging aan?

Jongenschiro Sint-Martinus, later Scheldering.

Groepsleiders (alfabetisch):

Bral Herman, Callier Hans, De Coene Frederik, De Coster Marc, De Cuyper Etienne,De Roeck Michel, De Vis Jan, De Vis Pieter, De Vlaeminck Maarten, De Vos Stijn, Gettemans Dries, Hentzen Johan, Lemmens Frank, Maes Daniël, Manssens Ivan, Mortier Antoine, Neirinck Paul, Poelman Patrick, Poppe André, Poppe Jozef, Reunes Geert, Roegiest Wouter, Temmerman Rudy, Temmerman Ward,Vandenheeden Jacques en Verhoeven Julien.

Proosten en volwassen begeleiders:

paters Anselme, Bavo, Hildebrand, Irené, Frederik, Raymond, Simon en Willibrordus. E.H. Verhaeghe Roger en E.H. Callebaut Alfons.
Bombeke Bert, Faseur Claude, Hofman Els, Roegiest Ronny, Van Rie Luc, Van Steendam Eric en Verbeurgt Hilde.

Meisjeschiro Geertrui.

Groepleidsters (alfabetisch): Blockeel Carolien, Bondroit Sabine, De Bruycker Astrid, De Vlaeminck Anneleen, De Vloed Marian, Dumeez Nele, Dumeez Roos, Neirinck Bie, Neirinck Marleen, Neirinck Miet, Schatteman Soetkin, Van Geyt Joke, Van Hoecke Els, Van Hoecke Veerle, Verbeurgt Hilde, Verschueren Freya en Ysebie Lien.

Proosten en volwassen begeleid(st)ers:

E.H. Linthout Gerard, E. H. Vanden Eeckhout Richard.
Baetens Mia, Bombeke Frank, D'Haese Katrien, De Porre Ludwig, Neirinck Miet, Van Hecke Vanessa, Van Lauwe Tine en Van Sinaey Martine.

Voorzitters van v.z.w. en (of) oudercomités.

Bral Jan Hugo, Moeraert Rita, Neirinck Bie en Tusschans Jan.

Historisch overzicht.

1934 Chiro Vlaanderen ontstaat uit de patronaatsbeweging. E.H. Jos Cleymans, de secretaris van het Jeugdverbond voor Katholieke Actie, brengt nieuwe ideeën en technieken om de patronaten aantrekkelijker te maken. Hij introduceert de naam "Chiro".

1938 Leo Van Hoebroeck wordt de nationale proost van de patronaten. Die beweging krijgt officieel een nieuwe naam: Chirojeugd.

1939 Chiro-Melle wordt opgericht onder de naam Sint-Martinus o.l.v. jonge paters van het college.

1941 Chiro-Melle sluit officieel aan bij de Landsbond van de Chiro te Antwerpen, die een overkoepelende structuur tot stand brengt met verbonden en gewesten.

1945 Kardinaal Van Roey erkent de Chirojeugd als een volwaardige, op zichzelf staande jeugdbeweging.

1946 Banier wordt opgericht als nationale verkoopsdienst, waar het Chiromateriaal kan aangekocht worden.

1947 Kiro Congo wordt gesticht met als medeoprichter pater Frederik De Wolf, die ook aan de wieg stond van Chiro Melle

1953 Eerste buitenlandse reis naar Lourdes.

1958 De algemene Chiroproost A. Peeters op bezoek te Luluaburg waar men de definitieve structuur van Kiro Congo vastlegt op algemeen, provinciaal en vicariaal plan.

1959 Chiro-Melle verhuist van het college naar een eigen nieuw lokaal op de gronden van de N.M.B.S. in de Kruisstraat.

1962 Oprichting van FIMCAP, een koepelorganisatie van christelijk jeugdwerk, dat internationale uitwisselingen organiseert.

1964 Viering van 25-jaar Chiro-Sint-Martinus met de opening van een tweede lokaal op de gronden van de N.M.B.S.

Oprichting van de meisjeschiro Geertrui met als hoofdleidster Miet Neirinck en als proost E.H. Gerard Linthout in de bijgebouwen van het H. Hartklooster.

1973 Meisjeschiro Geertrui verhuist naar de parochiale gronden in de Lindestraat.

1975 Jongens- en meisjeschiro worden samen één beweging die zich weerspiegelt in het leidingtijdschrift Dubbelpunt(samensmelting van Gloed en Licht).

1976 V.Z.W. Scheldering koopt haar terrein af van de N.M.B.S..

1978 B.R.T. brengt in haar programma "Terloops" een uitgebreide reportage over Chiro Scheldering op kamp te Forge-Philippe.

1982 Eerste groots leidingsbivak Kringel op de Hoge Rielen te Lichtaart, een vijfjaarlijkse samenkomst van de leiders.

1989 Grootse feestelijkheden naar aanleiding van 50 jaar Chiro Scheldering en 25 jaar Chiro Geertrui met wijding van een nieuwe vlag.

1995 Tijdens de Krinkel wordt een nieuw concept voor bewegingskledij voorgesteld, waaruit groepen en individuen een eigen keuze kunnen maken.

2004 Chiro Geertrui viert haar 40-jarig bestaan.

Sfeerbeelden

Sfeerbeelden bij de vooropening van de zomertentoonstelling "Het ABC van een drukker in de marge" in het Gemeentelijk Museum te Melle op donderdagavond 25 juni 2009, in aanwezigheid van de burgemeester en enkele schepenen.

Oorlogsjournaal 1914-1918 van het 'Maison de Melle'. (Deel 2)

vertaling door Paul Van Caeneghem

September 1914.

Gezien het groeiende gevaar wordt op donderdag 3 september beslist de buitenlandse studenten, samen met een paar leraars, naar Engeland te sturen.
De tegenwoordigheid van Belgische troepen maakt een confrontatie onvermijdelijk. Ze greep plaats op maandag 7 september, 's morgens rond negen uur. Hier volgt het verslag dat "Le Bien Public" van 10 september erover schreef.

Enige op 7 september 1914 verwoeste huizen, gelegen langs de toenmalige Brusselsesteenweg (heden: Collegebaan).

Nog enkele verwoeste huizen langs de steenweg (heden: Collegebaan).

"De zwaarste strijd van maandag namiddag situeerde zich tussen het station van Kwatrecht en de agglomeratie van Melle. Het was dan ook daar dat de schade veroorzaakt door het avondlijke bombardement, het zwaarst was.
Vanuit het pensionaat van de broeders Jozefieten ziet men de sporen van de Duitse doortocht.

De op 7 september 1914 uitgebrande villa van de notarisfamilie Roland-Frédericq, deze was eveneens gelegen langs de steenweg (heden: Collegebaan).

De woning en het atelier van de kloefleersnijder Adolf Leroy gelegen langs de steenweg, vlak aan de grens met Kwatrecht, werd eveneens beschadigd tijdens de gevechten op 7 september 1914.

Rondom het gebouw is er nauwelijks een boom die niet getroffen is door talrijke kogelinslagen. In de deuren van de werkmanswoningen en in hun groene luiken bemerkt men de lidtekens van slagen met sabel, bajonet en geweerkolf. De meeste vensterluiken zijn verbrijzeld door geweerschoten en door het geweld van de kannonade. In de hele omtrek zijn de velden platgelopen. In voren en verlaten loopgrachten bemerk je stro, achtergelaten etensresten, lege conservenblikjes en dito hulzen. En overal lopen mensen rond, ijverig op zoek naar een patroon of een stuk obus.

Naast het pensionaat bemerken wij een eerste huis zonder dak: de brand heeft er van alles verteerd. Een verwrongen kinderwagen is het enige nog herkenbare overblijfsel.

In het pensionaat van de Jozefieten.

Van buitenaf bekeken blijkt het prachtige pensionaat van de eerwaarde heren Jozefieten niet geleden te hebben.
Wij gaan naar binnen en treffen er de Superior aan die ons toelaat het gebouw te bezoeken.
E.H. Antonin commentarieert het verloop van de Duitse doortocht. Alle kamers werden doorzocht en de meubels door elkaar gegooid, maar niets werd daarbij gebroken. Gesloten deuren hebben de Pruisen met geweerkolf en bajonet open gebeukt. In de hall heeft men de medaillons van onze vorsten onaangeroerd gelaten, en ook het monument in de tuin bleef intact. In het bureau van de directeur werden alle meubels doorzocht, waarbij men alles van enige waarde heeft ontvreemd, zoals o.m. een prachtige gouden chronometer, een geldkistje samen met een prachtige dasspeld door een Amerikaans student in depot achtergelaten na zijn vertrek, enz..
-'Zijn er Duitse leerlingen in de school?' vragen wij.
-'Niet voor het ogenblik, tot twee jaar geleden waren er nog.'.
E.H. Superior vertelt ons in dit verband een treffende anekdote. Drie jaar geleden studeerde hier de zoon van een kleermaker uit het Duitse leger, een zekere Spangenmaker. Bij een bezoek aan de school schonk de vader een schitterend uniform van een Pruisische officier aan de school. Wij hebben het in ons museum op de hogere verdieping geplaatst. Vorige maandag hebben de Duitsers het weggehaald. In hetzelfde museum hebben die vandalen een aantal kunstvoorwerpen, oals emailwerk en objecten in marokleer gestolen. Wij hebben het terecht over vandalen. De Duitsers hebben bijvoorbeeld ook nog in de serre een twintigtal wijnranken stukgeslagen.
Zijschoten salvo's in de gangen. Toen de Superior onderweg was om een gekwetste te verzorgen, ontsnapte hij nauwelijks aan een verloren kogel. De zwaarste schade werd aangericht door het bombardement dat startte te vijf uur 's namiddags. E.H. Antonin vertelt ons daarover treffende bijzonderheden. Toen de Belgische ambulanciers een gekwetste Duitse soldaat verzorgden, zegden zij verwonderd te zijn dat men een niet versterkte agglomeratie bombardeerde.
De Duitser verklaarde dat het bombardement gerechtvaardigd was omdat er zich burgerwachten bevonden onder de troepen die de Duitse soldaten bevochten. Duitsland weigert categoriek hen als reguliere troepen te beschouwen. Overal waar burgerwachten meestrijden, zal er gebombardeerd worden.
Op het pensionaat vielen vijf obussen. Drie ervan beschadigden zwaar de daken van de aanlandende gebouwen. Een vierde drong door in de vleugel van de oude abdij, een vijfde tenslotte sloeg een diepe bres boven het bed van broeder Justin, wiens kamer bezaaid is met brokstukken van metselwerk. Men vond de obus bij de deur.

Verwoestingen aan het College van de Paters Jozefieten.

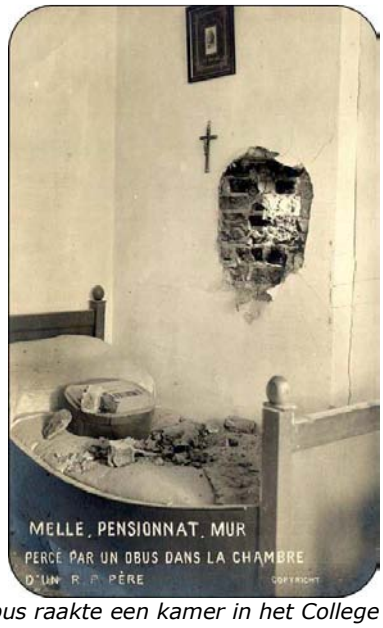

Een obus raakte een kamer in het College van de Paters Jozefieten.

Honderden kogelgaten zijn te zien in de muren. Het is aan een vergissing van de Duitse artillerie te danken dat de agglomeratie van Melle gespaard bleef. Indien de artilleristen iets meer naar links hadden gemikt, zou het hoofdgebouw van het pensionaat beslist vernietigd zijn, samen met Melle

dat exact in zijn verlengde ligt. Te oordelen naar de hoogte van de salvo's waren die obussen bestemd voor het dorp. De obussen -op één na- hebben echter de nok van het pensionaat geraakt en vlogen verloren in weiden en braakliggende gronden. In het pensionaat werden vooral de wasruimte, het kleermakersatelier en de annexen getroffen.
E.H. Superior heeft woorden van grote lof voor de vrijwillige ambulanciers en voor de geneesheer van de instelling, dokter Michel De Vos van Melle, die te midden van het bombardement met grote moed en toewijding zijn taak verrichtte.

De ruïnes na het bombardement.

Op de steenweg staart een mensenmassa verbijsterd naar de sporen van het onheil. Overal huizen zonder daken en rokende puin. In de bocht van de steenweg branden vier huizen met heel haar inboedel. Verder weg tellen wij er nog eens acht, samen met een hoeve en nog eens eenentwintig huizen. Een afschuwelijk tafereel, tientallen branden op nauwelijks één kilometer.
Werklieden begraven lijken van paarden. Achter de fabriek Bleu kijken de mensen naar een lange rij van opgestapelde hoopjes aarde, bedekt met stro, waaronder Duitse soldaten voor eeuwig slapen.

Duitse soldaten liggen begraven op een stukje weiland langs de steenweg naast de dreef tegen Kwatrecht. Vooraan ziet men een kruis met een pinhelm bekroond.

Een door de Duitse troepen vernield stuk oorlogstuig van de Belgische artillerie.

Van de schitterende cottage van notaris Roland staan alleen de muren nog overeind. Enkele schilderijen konden worden gered.
Wij trekken verder. Links, in een weide begraaft men een paard, een pracht exemplaar, toebehorend aan beenhouwer De Visscher van Melle. Het dier werd door een obus gedood. Rechts zien wij de verzengde resten van een Belgisch kanon. Toen het ontplofte doodde het vier van onze soldaten.
Dan komen wij langs een hoeve waar een kind levend verbrandde. De vader eerst gevangen genomen en dan vrijgelaten, zwerft op en neer langs de ruïne. De nabijgelegen fabriek bleef intact, zoals ook het kasteel van de Melse burgemeester en van de gravin de Bueren. In de weide er rechtover hebben de Duitse soldaten een officier begraven onder een houten kruisje met het opschrift: 'Hier rust onze kameraad, commandant Spiegel.'. Later keerden uhlanen terug, legden bloemen op het graf en omringden het met prikkeldraad …
Te Kwatrecht, zo vertelt men ons, blijven nog vijf gekwetsten, drie Belgen en vijf Duitsers. In het klooster begroef men deze morgen vier Duitsers, waaronder de zoon van een kolonel, en één Belgische soldaat. Er zouden slechts tien Belgische soldaten gedood zijn; maar men spreekt van negen burgers die als slachtoffer vielen van het bombardement.
Het vertrek van de Duitsers.
Deze morgen, te 10u30, defileerden de laatste Duitsers -een honderdtal uhlanen- voor het station van Kwatrecht. Zij trokken in de richting van Oombergen. Zij begeleidden zes grote wagens, volgepropt met gekwetsten. Toen men hen zag, vluchtten de mensen weg. De burgemeester van Melle heeft, op straffe van inbeslagname, ieder verkeer per fiets op het grondgebied van de gemeente verboden, 's avonds mag er helemaal niet meer gereden worden.

De wreedheden.

Volgende feiten speelden zich af bij de familie De Visscher te Melle. Iedereen had zich verborgen in de kelder van bij het begin van de slag. Toen het gebouw in lichtelaaie stond, moest men vluchten. De kleine jongen, Michel, vluchtte door de tuin achter het huis: een kogel velde hem. Zijn broertje Georges liep de andere kant op van de steenweg, door de velden naar de hoeve van De Boever. Een kogel treft hem, maar hij kan verder lopen. Als hij bij de hoeve komt, wordt hij ingehaald door

een Duits soldaat die hem neergooit en met zijn bajonet doodsteekt.

Links de zaak van de beenhouwersfamilie De Visscher, twee zoontjes werden door de Duitsers koelbloedig gedood (locatie: toenmalige steenweg, vandaag: Collegebaan).

De hoeve van de familie De Boever, gelegen tegen de spoorlijn, waar een zoon uit de familie De Visscher, namelijk Georges, door Duitse soldaten brutaal werd vermoord.

Vrouw Tondelier, een weduwe van zeventig, bewoonde een huis van De Visscher. Zij werd gekwetst door een kogel. Dan stak een Duits soldaat haar in de borst met de bajonet. Daar de arme vrouw nog tekenen van leven vertoonde, duwde hij haar met de voet op haar rug en stak haar dood. Al deze feiten werden door de heer De Visscher bevestigd."
(Tot hier het verslag van 'Le Bien Public')

(wordt vervolgd …)

Funerair erfgoed te Melle: Oproep

De begraafplaatsen maken ontegensprekelijk deel uit van ons erfgoed. De aanwezige grafmonumenten herinneren ons aan wie ons zijn voorgegaan. Ontelbaar zijn de verhalen die de afgestorvenen weer even als het ware levend maken. Ons funerair erfgoed koesteren is een evidentie als we ook voeling met het plaatselijk verleden willen houden.
Sinds de wet van 1971 is de eeuwigdurende grondafstand afgeschaft, grafmonumenten die aan de aandacht van (soms) verre familieleden ontsnappen, dreigen onherroepelijk verloren te gaan. Het Vlaams decreet op de begraafplaatsen en de lijkbezorging van16 januari 2004 regelt een en ander. Behoudens uiteraard de familie die in een eerste instantie haar verantwoordelijkheid dient te nemen krijgt de gemeentelijke overheid kansen en mogelijkheden om bepaalde beschermingsinitiatieven te nemen.
Naar aanleiding van de voorbije Open Monumentendag te Melle (zondag 13 september), waar het landelijke thema 'zorg' plaatselijk vertaald werd in o.a. de zorg voor onze begraafplaatsen, doen wij een warme oproep aan enthousiaste mensen om mee de schouders te zetten onder een werkgroep die een dubbel doel zou nastreven, enerzijds een inventaris op te maken van de monumenten op de onderscheiden begraafplaatsen te Melle en haar deelgemeente Gontrode en anderzijds criteria te formuleren die nuttig kunnen zijn bij het bepalen van de noodzaak om een grafmonument te behouden. De resultanten van deze werkgroep kunnen de gemeentelijke overheid inspireren en haar ondersteunen bij de beleidskeuzes die ze in het kader van besproken materie en binnen het voornoemde Vlaams decreet kan maken.
Mocht u graag willen deel uitmaken van deze op te richten werkgroep, dan neemt u met ondergetekende contact op (Gemeentelijk Museum, Archief en Documentatiecentrum, Brusselsesteenweg 393-395 te 9090 Melle, 09.252.26.47, museum.melle@skynet.be). We nodigen u dan vast en zeker uit op de eerste bijeenkomst van deze werkgroep.

Jan Olsen

In memoriam Paul-Petrus Bockstaele (1920-2009)*

door Jan Olsen

Op 8 augustus laatstleden in de Sint-Jan-de-Doperkerk van het Groot-Begijnhof te Leuven namen velen afscheid van Kanunnik Professor emeritus Paul Bockstaele (foto 1). Een geboren Mellenaar die, het mag wel gesteld worden, een uitzonderlijke bijdrage van maatschappelijk nut heeft geleverd.
Hij zag het levenslicht te Melle op 7 februari 1920 als zoon van Leon en Alice Leenesonne (foto 2). Zijn ouderlijk huis lag langs de Brusselsesteenweg, nabij de grens met Kwatrecht (foto 3), vandaag biedt het onderdak aan de kunstenaar die werkt onder de naam van 'De Vlucht van het Aambeeld'.
Paul Bockstaele studeerde aan het Groot-Seminarie te Gent alwaar hij een jaargenoot was van de ons eveneens bekende literaire duizendpoot, Anton van Wilderode (schrijversnaam van Cyriel Coupé). In 1944 werd hij te Gent tot priester gewijd. Van 1947 tot 1953 fungeerde hij als leraar aan het Bisschoppelijk College te Eeklo en van 1953 tot 1962 was hij docent aan de Normaalschool te Sint-Niklaas. Vanaf 1962 weten we hem actief aan de Katholieke Universiteit te Leuven, eerst als lector en vanaf 1967 als gewoon hoogleraar aan de Faculteit Wetenschappen (foto 4). In 1967 werd hij erekanunnik van het Sint-Baafskapittel te Gent.
Paul Bockstaele was gespecialiseerd in de wiskunde. Talrijke boekwerken en andere bijdragen zijn ons bekend, ondermeer zijn leerboeken voor het middelbaar onderwijs vooral in verband met meet- en rekenkunde. Hij was tevens bijzonder geïnteresseerd in geschiedenis, zo getuigde Prof. Jan Roegiers (Faculteit Letteren K.U. Leuven, geschiedenis, nieuwe tijd) in zijn rouwrede uitgesproken op de uitvaart van zijn collega, want toen de eerste nog in de humaniora zat in het college te Eeklo, werd hij bijzonder gecharmeerd door de korte geschiedkundige notities over beroemde wiskundigen uit vroegere eeuwen die Paul Bockstaele in zijn boeken over meetkunde had opgenomen en hem vaak meer interesseerden dan de geometrische uitleg zelf.
Toen in 1969 werk moest worden gemaakt van een bibliotheekbeleid voor de pas zelfstandig geworden Nederlandstalige universiteit te Leuven (als resultaat van de actie 'Leuven Vlaams', 1967-'68) speelde Paul Bockstaele een niet te onderschatten rol. Vanuit de Faculteit Wetenschappen werd hij voorgedragen als hun vertegenwoordiger in de bibliotheekraad. Later werd hij van deze raad ondervoorzitter en in 1980 kreeg hij de leiding voor het gehele Leuvense universitaire bibliotheekwezen toegeschoven. Voor zijn verdiensten voor die universiteitsbibliotheek werd hij in 1985, bij zijn emiraat eveneens gehuldigd.
Zijn licentiaatsverhandeling 'Het intuïtionisme bij de Franse wiskundigen' was in 1949 bekroond geworden door de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten, hijzelf werd er corresponderend lid van in 1983 en vanaf 1984 wisten we hem als lid en later voorzitter van de Bestendige Commissie voor de Geschiedenis der Wetenschappen van voornoemd organisme. Op voorstel van voornoemde Academie werd hem in 1996 de hoge onderscheiding van grootofficier in de Leopoldsorde toegekend. Na een leven van inzet en engagement overleed Paul Bockstaele thuis te Oud-Heverlee op 3 augustus 2009.

**Voor de opmaak van deze in memoriam konden we ondermeer gebruik maken van enige notities ons aangeleverd door een neef van de overledene, namelijk ons medelid Paul Neirinck, wiens moeder de zuster was van Paul Bockstaele.*

Het ouderlijk huis van Paul Bockstaele (begin de jaren 1950), alwaar zijn zuster Paula nog vele jaren winkel hield.

De familie Bockstaele, v.l.n.r.: Paula, Nestor, vader Leon Bockstaele, moeder Alice Leenesonne en Paul.

Paul Bockstaele in zijn toga van hoogleraar.

Paul Bockstaele op zijn 89ste verjaardag.

Bakken van aardewerk, de eerste activiteit op het terrein die zou uitgroeien tot het Kunst- en Vormingscentrum het Ovenveld. Tweede van rechts is Chris Ferket

Opening door onze toenmalige voorzitter, Paul Den Haese van de reconstructie van de Romeinse staande aardewerkoven na het bakproces (begin juli 1987). Op de achtergrond zien we Chris Ferket.

Het monument 'de Watervogelgroep' daterend uit 1990 in haar mooie natuuromgeving.

Zicht op de ateliers van het Kunst- en Vormingscentrum het Ovenveld (sinds 2009: Ovenveld & Kunstgroep-M vzw).

De Watervogelgroep.

In de Bib te Melle naar aanleiding van de Internationale Dag van de Poëzie, 27 januari 2005, 10 jaar Poëzierotonde (1995-2005), van links naar rechts: Eric De Pauw, Chris Ferket, Maria Sesselle en interviewer van dienst, onze voorzitter Daniël Lemmens.

Een gedeelte van het literair monument 'de Poëzierotonde'.

In memoriam Chris Ferket (1929-2009)

door Jan Olsen

Op 18 juni laatstleden overleed Chris Ferket, hij was een artistieke duizendpoot, vooral actief in de beeldende kunsten en in de literatuur, beide disciplines wist hij ook te bundelen in zijn visuele poëzie. Chris was te Melle zeker geen onbekende. Gedurende 10 jaar hebben we hem, weliswaar als Deinzenaar, heel nauw betrokken geweten met het ruime culturele en het kunstzinnige gebeuren in onze gemeente.
Gestart was hij als leraar boetseren aan de Vrije Akademie Gent vzw met zijn medewerking aan ons project 'de reconstructie en het laten functioneren van een Romeinse staande aardewerkoven', namelijk tijdens de zomerkermis te Melle in 1987. Divers werk van hem werd ter plekke gemaakt en ging mee de oven in. Toen onze heemkundige vereniging vanuit de gemeentelijke overheid een stuk grond in bruikleen kreeg om het voornoemde project te bestendigen was hij er meteen bij, zie de eerste activiteit waarbij ceramiek werd gebakken in een open vuur. Zo groeide het initiatief uit met ateliers voor kleibewerkers en beeldhouwers. Het mag gezegd, Chris was vele jaren de dynamische kracht en medebezieler van wat mettertijd het 'Kunst- en Vormingscentrum het Ovenveld' werd genoemd. Talloos zijn de mensen die er de eerste stappen hebben gezet in het beeldhouwen of het werken met klei. Anderen waren vaak gediend met zijn goede en gedegen raad.
We herinneren hem ook als mede-initiatiefnemer, naast Jan D'Haese en anderen, van de reizende openluchttentoonstelling voor beelden 'Skulptuur - 4 luik', die te Melle de omgeving van de bassins als locatie had en vele mensen uit de toenmalige top (Octaaf Landuyt, Paul Van Gijsegem, Walter De Buck …) en aankomende jongeren (denken we maar aan Johan Tahon) van de artistieke wereld met hun creaties naar onze gemeente had aangetrokken, we schrijven het voorjaar van 1994. In het jaar daarop, juni 1995, werd het literaire monument 'de Poëzierotonde' (gelegen in de onmiddellijke omgeving van het Ovenveld en het beginpunt van het Gondepad) onthuld, hierbij was onder andere wijlen Anton van Wilderode aanwezig.
Toen onze kring in 1992 de gouwdag van het Verbond van de Kringen voor Heemkunde in Oost-Vlaanderen vzw mocht organiseren, was Chris Ferket er heel actief bij betrokken, o.a. met een referaat over 'keramiek in de praktijk, van vroeger tot nu' en als coördinator van de diverse demonstraties op het Ovenveld zelf. Meer dan honderd heemkundigen uit onze provincie waren toen van de partij.
In september 1990 mocht Melle het prachtige stenen monument 'de Watervogelgroep', dat refereert naar de talrijke overvliegende blauwe reigers, in ontvangst nemen, het bevindt zich nog steeds op het terrein van het gemeentelijk sport- en recreatiedomein en is een knap werkstuk van Chris Ferket en Eric Surmont (naar aanleiding daarvan publiceerden we in ons tijdschrift 'De Gonde' 18de jaargang, 1990, nummer 3-4, een interview met Chris). In 1993 lanceerde hij het project 'ovenduiveltjes', tientallen kinderen uit onze gemeente werkten hieraan mee, de resultaten kregen een vaste bestemming in de collectie van het Gemeentelijk Museum.
Vele monumenten (waaronder heel wat exemplaren die verwijzen naar de Reinaertlegende), door Chris Ferket op het Ovenveld gemaakt, vonden hun weg naar het openbaar domein van diverse steden en gemeenten, in Vlaanderen, denken we maar aan Deinze en Ieper, alsook in Nederland, zie het Scheldemonument in Terneuzen. Toen Radio-2 Oost-Vlaanderen met haar project 'Een thuis voor een beeld' startte, kozen ze meteen Chris Ferket om als eerste een monument te ontwerpen en uit te voeren, via een soort competitie onder ingeschreven gemeenten werd Sint-Laureins de winnaar. Chris zijn 'Als de vos de passie preekt …' kreeg er aldus een vaste stek op een uitzonderlijk mooie locatie.
Toen hij voor zijn activiteiten een aangepastere werkruimte zocht vond hij zijn nieuw werkterrein in Wortegem, waar hij bleef werken tot zijn overlijden. Op gedichtendag van het jaar 2005 werd in de Bib te Melle een poëzieprogramma rond tien jaar Poëzierotonde gepresenteerd. Chris Ferket was er aanwezig als een van de enthousiaste deelnemers. Het was zijn laatste bijdrage aan het culturele gebeuren te Melle.
Op 18 juni 2009 is Chris van ons heengegaan.
We zijn steeds verheugd en dankbaar geweest dat we met hem hebben mogen samenwerken, zijn gedrevenheid, zijn creativiteit en voortrekkersrol zullen wij blijven herinneren.
Wie een behoorlijk overzicht wil van Chris zijn artistieke loopbaan en creaties kan ook terecht op de volgende webstek: www.chrisferket.be.

IN HET VOORBIJGAAN
Melle-aan-Zee

door Norbert De Meyer

Was voorspeld: een sombere dag. Regen tegen de avond aan. Toch ligt er op die pasgeboren maandag in augustus een teder zonlicht over de rumoerige branding. De enorme plas ligt er nog wat beduusd bij na het geschetter van kinderen en de zonnebadende lijven van de zoveelste voorgoed voorbije zomerdag. Rondom door de zee vergeten plasjes en op de bemoste golfbrekers zitten tientallen meeuwen te luieriken. Of ze wiegelwankelen als een agressief golfje te dicht langs dobbert. Een pastorale idylle die even later door een roodoranje mannetje van de ruimingdienst wordt verpest. Een vloek tegen de grijze waterlijn. Een korter leven dan dat van een aanspoelend golfje op het litoraal ken ik niet: uit het kruivende water komt het aangerold, wordt omhoog getild en dooft schuimbekkend, uitwaaierend en uitgeblust op het bruine zand.

Er was goddank nog veel meer te zien van op het balkon vijf hoog. Menigmaal was ik vanuit dat arendsnest getuige van een perzikroze zonsondergang en monsterlijke containerschepen leken speelgoedbootjes tegen de streep waar water en lucht elkaar raken.

De dag voordien had de wind nog eens ferm uitgepakt. Op de kop van het staketsel van Nieuwpoort stond een geselende zuidwester die de hardleerse hengelaars er niet van weerhield een lijntje uit te werpen. Jachtige zandkorrels geselden mijn gezicht. De fluitende wind liet mijn shirt wapperen als een vlag in de mast.

Aan zee liggen de seizoenen knusjes op een kluit bijeen. Op de dijk zigzaggen bolderkarren onder een gloeiende zon, lome fietsers en zelfkastijdende joggers scheren rakelings langs, dan wordt de zandbak ingenomen door blote mensenlijven in kleurschakeringen van kippenwit tot pauspaars en in vormen waar ik liever niet over uitweid. Zonnecrème kietelt mijn neusgaten. Een kermis is een geseling waard.

Ach, de zee, oneindige bron van sentiment en natuurgeweld, waarop een rits schrijvers, schilders, filmmakers, beeldhouwers en andersoortige kunstenaars hun ideeën botvierden. Ik noem zomaar uit het vuistje Hugo Claus, Herman 'Moby Dick' Melville, Charlotte Mutsaers, Jacques Brel, Henri Permeke, James Ensor, Paul Delvaux, René Magritte en Leon Spilliaert. Dezelfde zee die tijdens het interbellum de tijdelijke haven was van gerenommeerde exil-auteurs als Stefan Zweig, Joseph Roth, Irmgard Keun en Egon Erwin Kisch. *'De daken die je ziet, zijn niet voor jou gebouwd. Het brood dat je ruikt, is niet voor jou gebakken. En de taal die je hoort, wordt niet voor jou gesproken',* schreef Keun. Nooit werd het ontheemd zijn zo beklijvend verwoord.

Als de zon maar even door het wolkendek durft piepen, slingert een schier eindeloos autolint zich naar Knokke of De Panne en alle kustplaatsen daar tussenin. Eeuwen geleden hoefde en kon dat allemaal niet. De zee lag zowat aan onze achterdeur. Melle kende volgens Henri Verbist (zie 'De geschiedenis van Melle', uitgegeven in 1962) reeds heel vroeg paalwoningen, lang voor de provincie West-Vlaanderen aan de zee werd onttrokken. Deze werden ontdekt bij het delven van de waterbassins aan de spoorlijn Gent-Brussel, gegraven ten behoeve van de stoomtreinen. Maar naderhand weten we beter, de opgedolven balken maakten deel uit van de funderingen van de burcht die we kennen onder de naam 'Cortrosine', geen paalwoningen dus.

Houten constructies terug gevonden bij het graven van de bassins (begin de 20ste eeuw), n.a.v. de werken uitgevoerd voor de aanleg van de nieuwe spoorlijn Brussel-Oostende, dit ter hoogte van de locatie van het gewezen kasteel Cortrosine.

Een woordje uitleg over die zee.
IJstijden werden afgewisseld met warmere periodes. Eerstgenoemde kregen de namen opgeplakt van vier gletsjerdalen in Zwitserland: het Gùnz-, Mindel-, Riss- en Wùrmdal. De warme tussentijden inbegrepen, spreken we van 650.000 tot 10.000 jaren geleden. Het is vooral in die fase dat het Oost-Vlaamse landschap, dus ook dit van Melle en Gontrode, min of meer zijn huidige vorm kreeg. Waar nu de winden over de Noordzee gieren en grommen, was het er gedurende de ijstijden droogte 't allenkant. Zelfs de Britse Eilanden behoorden tot het vasteland. De ijstentakels reikten tot Midden-Nederland. Een ijsmassa die bij vlagen een dikte van 2.000 meter had. In deze aan de gletsjers grenzende gebieden, zoals Vlaanderen, ontstonden toendralandschappen. Daar was de grond diep bevroren en alleen tijdens de zomer had een heel oppervlakkige ontdooiing plaats.
In die huiveringwekkende tijd struinden en graasden in de Scheldevallei van Melle mammoeten, neushoorns, oerossen en elanden en waren poolvossen, wolven en knaagdieren er thuis. *Jurassic Park* zeg maar.
Door de opwarming van de aarde steeg het waterpeil zodanig dat de valleien niet langer droog bleven. Dit leidde tot de ontwikkeling van een belangrijke veenvegetatie.
In Melle werden een drietal veenstroken opgetekend: een eerste vanaf het Jozefietencollege, een tweede aan de beek over de Heidestraat en het laatste ergens tussen de Brusselsesteenweg en de Gontrodeheirweg. (*)
Menselijke aanwezigheid zou niet lang op zich laten wachten. Tussen 5.000 en 4.500 voor onze jaarrekening kwamen de tweevoeters stilaan de vruchtbaar wordende gronden inpalmen.
Zo zit de wereld in mekaar en dat was maar goed ook. Een en ander verklaart ook de diepmenselijke drang naar water, scheppende kracht van alle leven.

Ach, de zee, ik schreef het al, we ontkomen er niet aan. Nergens ter wereld trouwens. Driekwart van de aardbodem is ermee bedekt en als de opwarming tegen het huidige tempo verdergaat, staan we binnen enkele generaties opnieuw tot in Melle met de voeten in het natte sop. Melle-aan-zee zowaar. De eeuwige kringloop van het water, waar de nonnetjes en de meesters in mijn kindertijd al over doordramden. En dat we voor onze aarde zorg moesten dragen, dat zeiden ze toen ook al.
Dat alles zoemde door mijn kop toen ik van mijn overpeinzingen opkeek op die zoele namiddag met mijn tenen tussen het rulle zand. Niet voor een toeterende redder of een enerverend overvliegende helikopter, daar was ik al apathisch voor, maar wel voor dat corpulent radiotoestel bovenop de dijk waardoor de stem van Brian Hyland schalde en zijn *'Sealed with a kiss'*, met zijn heftige mineur, zijn raspende begeleiding en snerpende mondharmonica, en vooral de wanhopige tweede stem in het middengedeelte. Een verlies van verlangen. Als tiener was ik er onbewust al verkikkerd op. Toen ik het tussen het zomerse geraas terug hoorde, neuriede ik toonloos mee: *'I don't wanna say goodbye for the summer, knowing the love we'll miss, oh let us make a pledge to meet in September, and seal it with a kiss'*, met die snijdende uithaal omhoog op *'September'*.
Mijn hart werd stil, telkens weer, omdat ik wist dat ik het van de tijd zou verliezen. 1962 was dat. Lieve help, wat een zomer, toen. Alsof het eergisteren was. In elk geval, toen lag Melle al lang niet meer aan zee. Jammer.

(*) Voor bovenstaande gegevens grasduinde ik in 'Bijdragen tot de geschiedenis van Melle', de

evolutie van het Melse landschap, door August De Baets (2005..

INHOUDSTAFEL

Chiro Feest	2
Sfeerbeelden	14
Oorlogsjournaal 1914-1918 van het 'Maison de Melle'	15
Oproep: Funerair Erfgoed te Melle	18
In Memoriam Paul-Petrus Bockstaele (1920-2009)	19
In Memoriam Chris Ferket (1929-2009)	21
In het voorbijgaan: Melle-aan-Zee	22

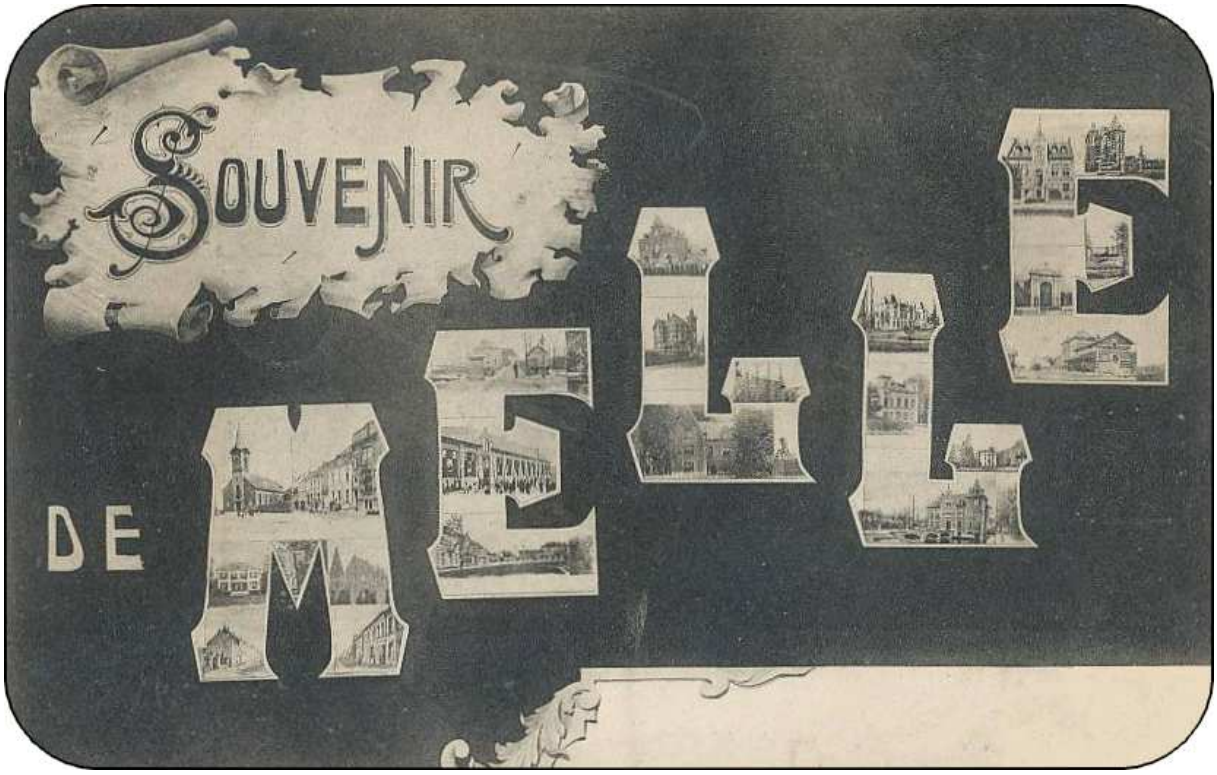

Werkten mee aan de realisatie van dit nummer

- Norbert De Meyer
- Daniël Lemmens
- Jan Olsen
- Paul Van Caeneghem
- Françoise Verhoosele (opmaak)

druk GREG@L-COPY

Openinsuren

maandag	08.30 tot 12.00 uur	13.30 tot 17.00 uur
dinsdag	08.30 tot 12.00 uur	14.00 tot 17.00 uur
woensdag	08.30 tot 12.00 uur	13.30 tot 17.00 uur
donderdag	Gesloten	
zaterdag	09.00 tot 12.00 uur	

Gesloten op vrij-, zon- en feestdagen.
Tijdens de maanden juli en augustus alleen open tijdens de vooraf bekendgemaakte dagen.

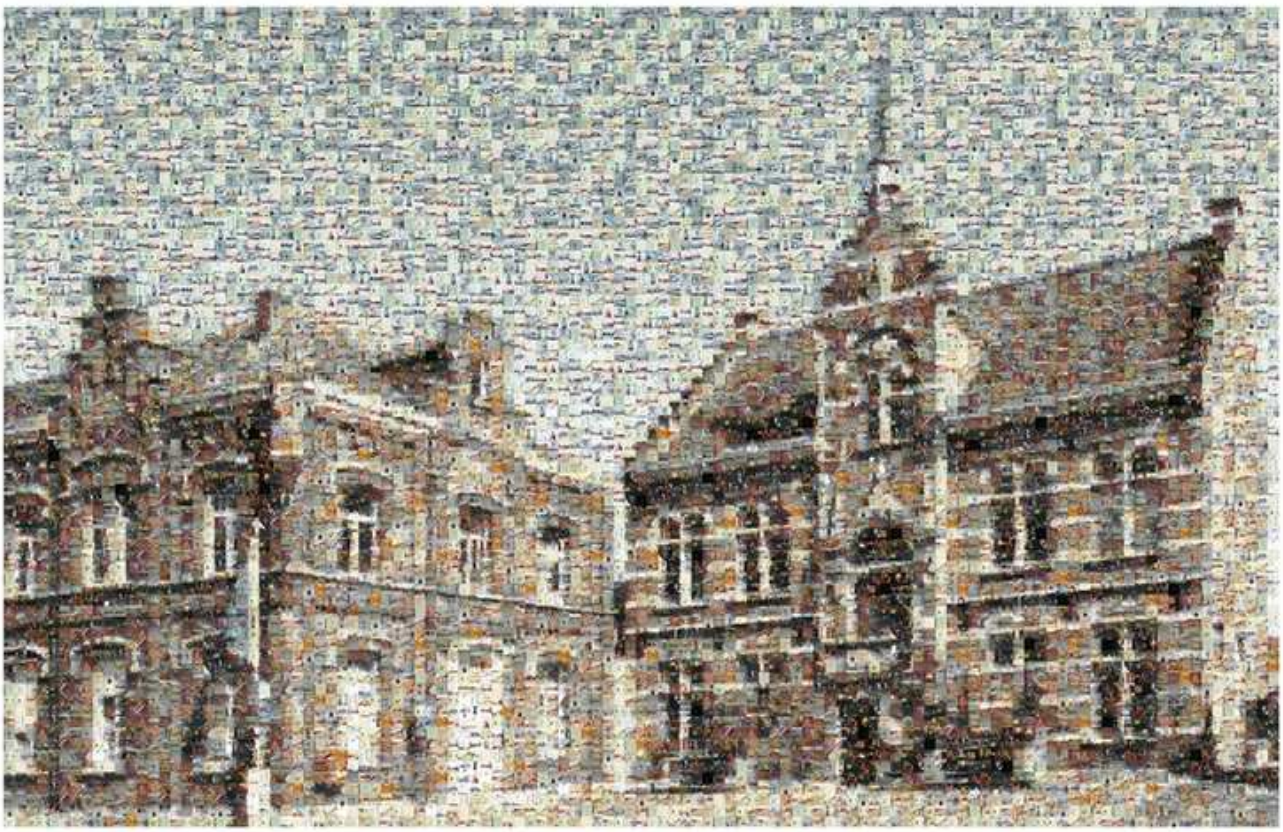

Brusselsesteenweg 393-395 - 9090 Melle
✆ 09 252 26 47 ✉ museum.melle@skynet.be http://users.skynet.be/museum.melle